

Foreløpig Norsk RegnskapsStandard

Kontantstrømoppstilling

(Oktober 1995, revidert juni 2008, desember 2011 og januar 2025)

1. Innledning

Denne standard omhandler utarbeidelse og presentasjon av kontantstrømoppstilling. Kontantstrømoppstillingen skal, sammen med øvrig regnskapsinformasjon, gi regnskapsbrukerne relevant informasjon for vurdering av foretakets evne til å generere kontantstrømmer og foretakets behov for kontanter.

Formålet med standarden er å innføre kriterier for klassifisering og presentasjon av kontantstrømmer, samt å angi hvilken tilleggsinformasjon som bør gis til kontantstrømoppstillingen.

Standarden gjelder for de foretak som etter lov eller forskrift har plikt til å utarbeide kontantstrømoppstilling. For finansnæringen er det spesielle problemstillinger hvor løsninger fremdeles diskuteres. Inntil videre er derfor denne standarden å anse som en veiledning for finansnæringen.

2. Drøftelse

2.1 Generelt

En kontantstrømoppstilling skal vise foretakets faktiske kontante inn- og utbetalinger for perioden. Løsningene i standarden er tilpasset dette formål.

Et foretaks verdi uttrykkes best ved neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer. En slik verdimodell tar direkte hensyn til usikkerhet gjennom avkastningskravet eller kontantstrømanslagene. Informasjon om historiske kontantstrømmer kan bidra til å redusere usikkerheten i anslagene på fremtidige kontantstrømmer, og derigjennom bidra til en mer korrekt verdsettelse av foretaket.

Kontantstrømoppstillingen er relevant for vurdering av hvorvidt presenterte resultattall gir seg utslag i tilsvarende kontantstrømmer samt tidspunkt for disse kontantstrømmene. Kontantstrømmene er upåvirket av valg av eller endringer i regnskapsprinsipper og estimater.

Kontantstrømoppstilling for en enkelt periode kan være av begrenset verdi, da tidspunktet for når de enkelte kontantstrømmer oppstår kan være tilfeldig eller påvirket. Periodens utgående kontantstrømmer kan gi seg utslag i inngående kontantstrømmer i andre perioder og omvendt. Kontantstrømoppstilling bør derfor ses sammen med øvrig regnskapsinformasjon når fremtidige kontantstrømmer anslås.

2.2 *Kontanter og kontantekvivalenter*

Kontanter er kasse-, bank- og andre likvidbeholdninger. Kontantekvivalenter er likvide plasseringer hvor formålet er å møte nær forestående kontantutbetalinger, og som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp. Normalt vil bare kortsiktige plasseringer med forfall innen tre måneder fra anskaffelsestidspunktet kunne klassifiseres som kontantekvivalenter. En slik avgrensning vil også sikre sammenlignbarhet over tid og mellom foretak.

I den videre drøftelsen benyttes kontanter som fellesbetegnelse på kontanter og kontantekvivalenter, dersom ikke annet er presisert. Kontanter betraktes som en samlet gruppe. Overføringer innenfor kontanter fremkommer ikke i kontantstrømoppstillingen som kontantstrømmer. Foretak bør anvende samme definisjon av kontanter i kontantstrømoppstillingen som i balansen.

Eksempler på kortsiktige plasseringer som kan klassifiseres som kontantekvivalenter er sertifikater og obligasjoner med forfall mindre enn tre måneder frem i tid ved anskaffelsen. Plassering i aksjer og lignende vil ikke tilfredsstillende kravet om uvesentlig kursrisiko. Kontanter i utenlandsk valuta er eksponert for kursrisiko, men inkluderes normalt som kontanter. Fastrenteinnskudd hvor det ved uttak blir kompensert for forskjellen mellom markedsrente og pålydende rente har likhetstrekk med obligasjoner. Fastrenteinnskudd inkluderes derfor i kontantstrømoppstillingen som kontanter dersom de har mindre enn tre måneder til forfall ved opprettelsen.

Kortsiktige låneopptak kan, som visse kortsiktige plasseringer, sies å være en del av likviditetsstyringen, og det må vurderes om disse skal gå til fradrag i kontanter. Kassekreditt vil være mest nærliggende å vurdere i en slik sammenheng. Kassekreditt er en del av den løpende finansiering av varekretsløpet og vil normalt være å anse som en langsiktig finansiering. Trukket kassekreditt anses derfor som en del av finansieringen, dvs. gjeld, selv om kassekreditten benyttes aktivt i likviditetsstyringen. Ubenyttet del av kassekreditt og eventuelt andre trekkrettigheter er ikke kontanter, men bør opplyses om i note med omtale av eventuelle restriksjoner på bruken.

Av praktiske hensyn kan konti med ulike restriksjoner, som skattetrekkskonti og klientkonti, inkluderes i kontanter. Slike kontanter bør særskilt spesifiseres og omtales i note. Kontanter som et foretak har, og som ikke er tilgjengelig for konsernet, for eksempel på grunn av valutarestriksjoner, bør foretaket gi informasjon om.

2.3 *Inndeling av kontantstrømoppstillingen*

De innbetalingsstrømmer et foretak har, kan anvendes til å dekke utbetalingsstrømmene i varekretsløpet, investeringer, betjening av gjeld og utbetaling av utbytte. Et foretaks eiendeler kan prinsipielt deles i eiendeler som anvendes til driften og eiendeler som er rene finansinvesteringer. Det kan derfor være viktig å skille mellom den delen av et foretaks totale kontantstrøm som kan henføres til driften og den delen som kan henføres til foretakets finansielle eiendeler, for å kunne få vurdert den løpende kontantmessige avkastningen på investeringer i driften og de finansielle investeringer.

Netto kontantstrøm fra driften viser den direkte kontantmessige avkastningen på de investeringer som muliggjør driften. I en slik sammenheng vil de investeringer som er nødvendige for å vedlikeholde driften på det eksisterende nivå, herunder også endringer i arbeidskapitalen, måtte hensyntas. På samme måte må skatteutbetalingen tilknyttet driften medtas. Den kontantstrøm som etableres etter at disse forhold er hensyntatt, kan foretaket velge å anvende til investeringer for å øke kapasitet eller å gå inn i nye virksomhetsområder, finansielle investeringer, betjening av gjeld eller utbytte til eierne.

Den netto kontantstrøm som genereres fra de finansielle investeringer vil tilsvarende vise godheten av disse investeringene, og vil kunne anvendes på samme måte som netto kontantstrøm fra driften. Informasjon om ekspansjonsinvesteringer, samt kontantstrømeffekt av desinvesteringer vil prinsipielt også være relevant informasjon.

En slik prinsipiell inndeling vil gi ytterligere informasjon ved vurderingen av foretakets evne til å generere fremtidige kontantstrømmer. Å skille mellom de løpende kontantstrømmer som for eksempel skyldes ekspansjonsinvesteringer, desinvesteringer eller driften for øvrig kan imidlertid i praksis være vanskelig.

Ingen av de internasjonale standarder legger til grunn et slikt konsekvent investerings- og verddivurderingssyn som diskutert ovenfor. Disse skiller derimot mellom et foretaks ulike hovedaktiviteter. Denne standarden vil, for å sikre harmonisering med de internasjonale regnskapsstandardene, også legge et slikt syn til grunn for en hovedoppdeling av kontantstrømmene.

Foretaket bør presentere kontantstrømmene fordelt på følgende ulike hovedaktiviteter:

- Operasjonelle aktiviteter
- Investeringsaktiviteter
- Finansieringsaktiviteter

Operasjonelle aktiviteter er de aktiviteter som inngår som del av foretakets varekretsløp for det enkelte virksomhetsområde, for eksempel produksjon og kjøp og salg av varer og tjenester, samt øvrige aktiviteter som ikke naturlig lar seg definere som investerings- eller finansieringsaktiviteter.

Investeringsaktiviteter inkluderer kjøp og salg av eiendeler som ikke er å betrakte som kontantekvivalenter jf. avsnitt 2.2., og som ikke inngår som del av foretakets varekretsløp.

Finansieringsaktiviteter inkluderer opptak og nedbetaling av lån, samt innhenting og betjening av egenkapital.

Enkelte kontantstrømmer vil inneholde elementer av flere aktiviteter. I slike tilfeller må kontantstrømmen klassifiseres innen den aktivitet som anses som den dominerende i forhold til den spesifikke kontantstrøm. Den valgte klassifisering bør være konsekvent fra periode til periode for å sikre sammenlignbarhet over tid.

Klassifikasjonene i kontantstrømoppstillingen bør normalt være konsistent med behandlingen i resultatregnskapet og balansen, slik at kontantstrømoppstillingen følger de samme prinsipper som er lagt til grunn i regnskapsføringen ellers. Når en transaksjon medfører umiddelbar kostnadsføring, for eksempel som en driftskostnad, bør normalt den tilhørende kontantstrøm rapporteres som operasjonell aktivitet, mens en eventuell balanseføring av tilsvarende transaksjon presenteres som en investeringsaktivitet.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

Inngående kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er:

- innbetalinger fra salg av varer og tjenester
- innbetalinger knyttet til royalty, kommisjoner o.l.
- innbetalinger av renter
- innbetalinger av utbytte
- øvrige innbetalinger fra aktiviteter som ikke er definert som investerings- eller finansieringsaktiviteter.

Utgående kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er:

- utbetalinger for varer og tjenester for videresalg og eget forbruk
- utbetalinger av royalty, kommisjoner o.l.
- utbetalinger til, og på vegne av de ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift, skattetrekk m.v.
- utbetalinger av renter
- utbetalinger av skatter og offentlige avgifter
- øvrige utbetalinger fra aktiviteter som ikke er definert som investerings- eller finansieringsaktiviteter.

Utbetalinger til pensjonsinnretninger kan betraktes som investeringsaktiviteter ved at det investeres i pensjonsmidler. Disse kontantstrømmene klassifiseres på samme måte som eventuelle kontante pensjonsutbetalinger direkte fra foretaket, og klassifiseres derfor som del av operasjonelle aktiviteter.

Kjøp av varer og tjenester på kreditt fremkommer i kontantstrømoppstillingen først ved betalingen. I de tilfeller hvor kreditten er en normal leverandørkreditt anses nedbetaling av leverandørkreditten som tilknyttet varekretsløpet og klassifiseres dermed som operasjonell aktivitet. Ved kjøp av varer og tjenester mot forskuddsbetaling vil kontantstrømmen på samme måte være en del av den operasjonelle aktiviteten. Salg av varer og tjenester på kreditt eller mot forskuddsbetaling behandles tilsvarende.

Verdipapirer som anskaffes for kortsiktige handelsformål (trading) anses tilknyttet varekretsløpet, og inn- og utbetalinger for disse klassifiseres derfor som kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter. Inn- og utbetalinger for andre kjøp og salg av verdipapirer klassifiseres som kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter.

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

Inngående kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter er:

- innbetalinger fra salg av driftsmidler mv.
- innbetalinger fra salg av aksjer og andeler i andre selskaper
- innbetalinger fra salg av andre investeringer

Utgående kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter er:

- utbetalinger ved kjøp av driftsmidler mv.
- utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre selskaper
- utbetalinger ved kjøp av andre investeringer
- utbetalinger for varer og tjenester som er balanseført i regnskapet, og som er tilknyttet investeringsaktivitetene

Normalt er det kun det kontante beløp som er betalt på det tidspunkt som investeringen foretas som representerer kontante inn- og utbetalinger knyttet til investeringsaktiviteter. Opptak av lån i forbindelse med investering med etterfølgende nedbetaling representerer finansieringsaktivitet, selv om nedbetalingen skjer i tidsrommet som nevnt ovenfor.

Ved kjøp av driftsmidler på kreditt bør etterfølgende nedbetaling klassifiseres som finansieringsaktivitet jf. avsnitt 2.7.

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

Inngående kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter er:

- innbetalinger fra utstedelse av egenkapitalinstrumenter
- innbetalinger ved opptak av nye lån (kortsiktige og langsiktige)
- innbetalinger av konsernbidrag

Utgående kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter er:

- utbetalinger av utbytte
- tilbakebetalinger av egenkapital
- nedbetalinger av gjeld (kortsiktig og langsiktig)
- utbetalinger av konsernbidrag

2.4 Brutto /netto rapportering

Kontantstrømoppstillingens presentasjon av kontante inn- og utbetalinger kan skje ved rapportering av enten brutto eller netto kontantstrømmer. Rapportering av brutto kontantstrømmer vil vise inn- og utbetalinger hver for seg, mens rapportering av netto kontantstrømmer vil vise nettobeløpet av inn- og utbetalinger.

Brutto kontantstrømmer viser det totale omfanget av de kontante operasjonelle -, investerings- og finansieringsaktivitetene, og gir dermed mer informasjon til regnskapsbrukerne enn netto kontantstrømmer. Denne standarden legger til grunn at kontantstrømmene bør rapporteres brutto.

Enkelte kontantstrømmer er av en slik karakter at nettorapportering tillates:

- a) kontantstrømmer knyttet til eiendeler og gjeld med både høy omløpshastighet, store beløp og korte løpetider
- b) kontantstrømmer som i realiteten reflekterer aktiviteten til enheter utenfor foretaket

Eksempel på a) ovenfor er hyppige kjøp og salg av betydelige finansielle investeringer som tilfredsstillende kravene til å bli klassifisert som kontantekvivalenter, jf. avsnitt 2.2. Likeledes vil det være naturlig å betrakte kassekreditten på samme måte. Brutto rapportering vil for slike poster ikke tilføre regnskapsbrukerne mer relevant informasjon enn netto rapportering. For å sikre sammenlignbarhet defineres kort løpetid tilsvarende som for kontantekvivalenter.

Eksempel på b) ovenfor er inn- og utbetalinger på klientkonto hos en eiendomsmegler som oppbevarer pengene som mellommann mellom kjøper og selger.

2.5 Den direkte og den indirekte modellen

Det er to hovedmodeller for presentasjon av operasjonelle aktiviteter i kontantstrømoppstillingen:

- den direkte modellen
- den indirekte modellen

Ved bruk av den direkte modellen rapporteres kontantstrømmer for operasjonelle -, investerings- og finansieringsaktiviteter brutto. Informasjon om brutto kontantstrømmer kan bare gis av foretaket selv, da den eksterne regnskapsbruker ikke har tilgang på det nødvendige grunnlagsmaterialet.

Den direkte modellen gir blant annet informasjon om hvor stor del av de regnskapsførte driftsinntektene som representerer kontante innbetalinger. Dette er viktig informasjon ved vurdering av kvaliteten på det viste resultat.

Ved bruk av den indirekte modellen rapporteres kontantstrømmene brutto fra investerings- og finansieringsaktiviteter, mens det regnskapsmessige resultat avstemmes mot netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter.

Den indirekte modellen viser ikke de enkelte kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter, men kun den samlede netto kontantstrøm. Den indirekte modellen er ikke intern konsistent da den inneholder både brutto- og nettorapportering av kontantstrømmer, beholdningsendringer og ikke-kontantelementer. Den indirekte modellen representerer ikke en fullstendig kontantstrømoppstilling, og oppfyller ikke hovedformålet med kontantstrømoppstillingen, som er å vise kontantstrømmene i perioden.

Den indirekte modellen er mest utbredt i praksis, blant annet fordi den av regnskapsproducentene oppfattes som enkel og mindre arbeidskrevende å utarbeide enn den direkte modellen.

Denne standard likestiller anvendelse av den direkte og den indirekte modellen, men anbefaler den direkte modellen.

Ved bruk av den indirekte modellen vil det være avstemmingsposter mellom resultat og kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter som ikke fremgår av endringer i balanseverdier, f.eks. reklassifiseringer, omregning av utenlandsk valuta, fusjoner og oppkjøp. Dersom disse er vesentlige, og de ikke klart fremgår av regnskapet med noter, bør det gis tilleggsinformasjon om disse.

2.6 Renter, utbytte og konsernbidrag

Renter, utbytte og konsernbidrag kan prinsipielt klassifiseres i henhold til den underliggende aktivitet. Innbetaling av renter og utbytte som representerer avkastning på foretatte investeringer henføres da til investeringsaktiviteter. Utbetaling av renter på lån kan klassifiseres som finansieringsaktiviteter, da det er utbetalinger for finansielle ressurser. Utbetalinger av øvrige renter tilknyttet varekretsløpet kan klassifiseres som operasjonelle aktiviteter.

Utbetaling av utbytte kan anses både som finansieringsaktiviteter med samme begrunnelse som renter på lån, og som operasjonelle aktiviteter som et mål på foretakets evne til å generere positive kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter etter godtgjørelse til egenkapitalen.

Det kan hevdes at all kontant overføring av konsernbidrag er finansieringsaktivitet. I morselskapet vil derimot kontant mottatt konsernbidrag kunne følge klassifiseringen av kontant mottatt utbytte, og kontant avgitt konsernbidrag vil kunne klassifiseres som investeringsaktivitet i morselskapet.

Denne standarden legger til grunn at renter og mottatt utbytte klassifiseres som operasjonelle aktiviteter, mens konsernbidrag og betalt utbytte klassifiseres som finansieringsaktiviteter. Dette sikrer sammenlignbarhet mellom foretakene.

2.7 Behandling av ikke-kontantransaksjoner

Transaksjoner som ikke innebærer kontantstrømmer medtas ikke i kontantstrømoppstillingen. I kontantstrømoppstillingen inkluderes kun kontanteffekten av transaksjonene, mens effekten av ikke-kontantransaksjonene fremkommer i resultatregnskapet, balansen og tilleggsopplysningene.

Eksempler på ikke-kontantransaksjoner er:

- finansiell leasing
- konvertering av gjeld til egenkapital
- kjøp av eiendeler mot overtagelse av gjeld
- bytte av eiendeler og bytte av gjeld
- tingsinnskudd
- overføring av pensjonsmidler fra premiefond til premiereserve

Finansiell leasing vil i balansen fremkomme som en investering med tilhørende forpliktelse. Resultatregnskapet vil inneholde et renteelement og et avskrivningselement. Kontantstrømoppstillingen vil kun vise periodens kontante betalinger. Ved inngåelsen av

leasingavtalen betales ofte et forskudd, som i kontantstrømoppstillingen er en del av foretakets investeringsaktiviteter. Resterende del av leasingforpliktelsen er i realiteten en selgerkreditt/gjeld, og er i balansen klassifisert som gjeld. Senere betalinger som reduserer denne gjelden er finansieringsaktiviteter. Den delen av leasingleiebetalingen som i resultatregnskapet er skilt ut som renter, følger klassifiseringen av renter for øvrig i kontantstrømoppstillingen.

2.8 Utenlandsk valuta

Omregning av kontantstrømmer i utenlandsk valuta skjer til kursen på betalingstidspunktet, eventuelt til en tilnærmet kurs (gjennomsnittskurs) dersom det ikke skaper vesentlige avvik fra bruk av kursen på betalingstidspunktet.

Urealiserte valutagevinster eller -tap og omregningsdifferanser er ikke inn- eller utbetalinger, og skal derfor ikke registreres i kontantstrømoppstillingen. Realiserte valuta-gvinster eller -tap vil ved bruk av kursen på betalingstidspunktet bli inkludert i den enkelte kontantstrøm direkte.

Omregningsdifferanser på kontanter vil medføre at periodens kontantstrøm ikke vil tilsvare endringen i kontanter i perioden. Denne omregningsdifferansen er en effekt av at kontantstrømmene i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner etter kursen på betalingstidspunktet, mens beholdningen av utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs. Denne omregningsdifferansen er ikke en kontantstrøm, og må derfor tas inn som en avstemmingspost mot beholdningen av kontanter.

2.9 Oppdeling av investeringer i erstatningsinvesteringer og ekspansjonsinvesteringer

Prinsipielt vil en oppdeling av kontantstrømmer mellom investeringer for opprettholdelse av foretakets kapasitet og investeringer som øker kapasiteten eller bidrar til strategiske endringer, gi relevant informasjon. Regnskapsbrukerne vil motta informasjon som gjør det enklere å estimere de fremtidige kontantstrømmer som vil kreves for å vedlikeholde den eksisterende operasjonelle kapasitet. Likeledes vil regnskapsbrukerne få informasjon om hva foretaket eventuelt har anvendt av kontantstrømmer til ekspansjonsinvesteringer eller investeringer i andre strategiske områder for å legge grunnlaget for økt lønnsomhet. Å fastsette hva som er investeringer for å opprettholde dagens kapasitet og hva som er andre investeringer, vil nødvendigvis innebære skjønnsmessige vurderinger.

Fordi slik informasjon vil være viktig for regnskapsbrukerne i estimeringen av foretakets fremtidige kontantstrømmer oppfordres foretaket til å fremlegge slik tilleggsinformasjon i note, hvor også kriteriene for oppdelingen gis. Det bør i noten også gis informasjon om investeringer som ikke har kontantstrømeffekt i perioden, slik at sammenhengen mellom kontantstrømoppstillingen og endringer i balanseverdier vises. Likeledes bør det opplyses om finansielle investeringer.

2.10 Skatter og offentlige avgifter

Kontantstrømmer knyttet til inntekts- og formuesskatt kan prinsipielt presenteres under den aktivitet som er gjenstand for beskatningen. Av praktiske hensyn, og hensyn til sammenlignbarhet, bør betalt inntekts- og formuesskatt presenteres samlet som operasjonell aktivitet.

Kontantstrømmer vedrørende merverdiavgift og andre offentlige avgifter som hverken påvirker foretakets resultat eller investeringer kan hevdes i realiteten ikke å reflektere aktiviteten til foretaket. Disse kontantstrømmene viser imidlertid foretakets faktiske kontante inn- og utbetalinger i perioden. Ved bruk av den direkte modellen bør utbetalinger til leverandører og innbetalinger fra kunder presenteres inklusive merverdiavgift. Ved bruk av den indirekte modellen vil virkningene av slike kontantstrømmer presenteres som beholdningsendringer tilknyttet de operasjonelle aktiviteter.

For kjøp og salg av avgiftspliktige investeringer presenteres kontanttransaksjonen inkludert merverdiavgift som en del av investeringsaktiviteter, dersom foretaket rapporterer disse kontantstrømmene brutto.

Investeringsavgift burde prinsipielt tillegges den underliggende transaksjon som har fremkalt avgiften. Størrelsen på kontantbetalingen av investeringsavgiften er imidlertid avhengig av fradragsberettiget inngående merverdiavgift og skyldig utgående merverdiavgift. Av praktiske hensyn klassifiseres derfor inn- og utbetaling av netto avgift til det offentlige som operasjonell aktivitet.

2.11 Rapportering av kjøp og salg av aksjer og andeler i andre foretak

Kjøp og salg av aksjer og andeler i andre foretak vil være en del av investeringsaktivitetene, dersom ikke disse kjøp og salg er å anse som en del av den operasjonelle aktivitet, jf. avsnitt 2.3.

For investeringer som regnskapsføres etter kostmetoden eller egenkapitalmetoden er det kontantbetalingen for aksjene/andelene ved kjøp eller salg, som rapporteres i kontantstrømoppstillingen.

For kjøp og salg av datterselskaper rapporteres netto kontantbetaling. Netto kontantbetaling er kontantbetalingen for aksjene/andelene fratrukket kontanter i datterselskapet på oppkjøps- eller salgstidspunktet.

For kjøp og salg av investeringer som regnskapsføres etter bruttometoden er netto kontantbetaling kontantbetalingen for aksjene/andelene fratrukket kontantene som ved oppkjøp/salget er inkludert som kontanter i balansen til oppkjøper.

Ved kjøp og salg av investeringer som regnskapsføres etter bruttometoden eller konsolideres, bør det gis tilleggsinformasjon om sammenhengen mellom transaksjonene slik de er presentert i balansen og i kontantstrømoppstillingen:

- vederlaget fordelt på kontanter og ikke kontanter

- omløpsmidler, eksklusiv kontanter, anleggsmidler og gjeld i det oppkjøpte/solgte foretak
- kontanter i det oppkjøpte/solgte foretak.

For at regnskapsbrukerne skal motta informasjon om den kontantmessige effekten av kjøpte eller solgte foretak bør det vurderes å spesifisere vesentlige kontantstrømmer fra slike foretak i kjøps- eller salgsåret fordelt på aktivitetene.

2.12 Rapportering av kontantstrømmer etter at investeringen er foretatt

For investeringer som regnskapsføres etter kostmetoden eller egenkapitalmetoden vil kontantstrømmene som rapporteres etter oppkjøpet være kontantransaksjonene mellom foretakene, f.eks. utbytte, renter og avdrag på lån eller salg mellom foretakene.

For investeringer som regnskapsføres etter bruttometoden inkluderes investors andel av kontantstrømmene etter eliminering av eventuelle kontantransaksjoner mellom foretakene. Opplysninger om kontantstrømmer fra investeringer som er regnskapsført etter bruttometoden kan gis i den utstrekning dette gir nyttig informasjon, fordelt på operasjonelle-, investerings- og finansieringsaktiviteter.

I kontantstrømoppstillingen for konsern elimineres interne kontantstrømmer for konsernet, unntatt i virksomhetsområderapporteringen.

2.13 Øvrige poster

Kontantstrømmer tilknyttet ekstraordinære poster og andre spesielle poster i resultatregnskapet vises normalt separat i kontantstrømoppstillingen og grupperes henholdsvis som operasjonelle-, investerings- og finansieringsaktiviteter.

Ved utbetaling av erstatninger fra forsikringsselskap og lignende, bør kontantstrømmen klassifiseres tilsvarende det underliggende forsikrede objekt eller den underliggende forsikrede aktivitet.

Kontantstrøm fra future-, forward-, opsjon- og swap-kontrakter klassifiseres i henhold til den underliggende aktivitet. Dersom disse kontraktene anskaffes for handelsformål (trading) anses de å være en del av de operasjonelle aktivitetene. I de tilfeller slike kontrakter benyttes og regnskapsføres som sikringsinstrumenter, klassifiseres kontantstrømmene fra disse kontraktene tilsvarende kontantstrømmene fra de underliggende sikrede objekter. I andre tilfeller vil disse kontraktene være investeringsaktiviteter.

2.14 Presentasjon av kontantstrømoppstillingen

Inndelingen av oppstillingsplanen for kontantstrømoppstillingen under de tre aktivitetene, jf. avsnitt 2.3, bør følge de samme prinsippene over tid, hvilket også bidrar til å øke sammenlignbarheten mellom foretak. Terminologi i oppstillingen bør være i samsvar med resultatregnskap og balanse for foretaket.

I vedlegg I er det vist et eksempel på inndeling ved bruk av den direkte modellen og den indirekte modellen.

2.15 Virksomhetsområderapportering

Opplysninger om kontantstrømmer fra virksomhetsområder vil gi regnskapsbrukerne en bedre forståelse av sammenhengen mellom foretakets totale kontantstrømmer og de enkelte virksomhetsområders kontantstrømmer.

Det kreves ikke utarbeidet fullstendige kontantstrømoppstillinger for virksomhetsområdene, men foretakene oppfordres til å gi kontantstrømoppstilling for operasjonelle aktiviteter evt. korrigert for poster som skatt, renter og mottatt utbytte som normalt ikke kan henføres til hvert enkelt virksomhetsområde. Kontantstrømoppstillingene fra virksomhetsområdene bør være avstembare mot foretakets totale kontantstrømoppstilling.

Kontantstrømmer som følger av transaksjoner mellom virksomhetsområdene bør oppgis brutto, og spesifiseres på egen linje. Velger foretaket ikke å gi informasjon om kontantstrømmer fra virksomhetsområdene bør det for hvert virksomhetsområde gis opplysninger om driftskostnader, annet enn avskrivninger, som ikke har kontanteffekt.

2.16 Finansinstitusjoner

For finansnæringen er det spesielle problemstillinger hvor det internasjonalt fremdeles diskuteres hva som er riktige løsninger. Inntil videre er derfor denne standarden en veiledning for finansnæringen.

Opplysninger om kontantstrømmer fra operasjonelle -, investerings- og finansieringsaktiviteter vil være relevant for finansinstitusjoner som for andre foretak, og kontantstrømmene bør presenteres brutto. Finansinstitusjoner har imidlertid en stor andel av eiendeler og gjeld med høy omløpshastighet, store beløp og korte løpetider, samt poster hvor brutto kontantstrømmer reflekterer aktiviteten til kundene, jf. avsnitt 2.4. Flere linjer i kontantstrømoppstillingen for finansinstitusjoner kan dermed presenteres netto.

Det kan hevdes at finansinstitusjonenes handel i verdipapirer er av et så stort omfang at bruttopresentasjon ikke gir mer relevant informasjon enn nettopresentasjon, samt at det er betydelige kostnader forbundet med å etablere systemer for rapportering av bruttostrømmene. Brutto kontantstrømmer er imidlertid relevante for å gjøre brukerne i stand til å anslå omløpshastigheten av investeringsporteføljene og observere endringer i foretakenes investeringsstrategier. Finansinstitusjoner bør derfor, på samme måte som andre foretak, presentere handel i verdipapirer som ikke tilfredsstillter kravene til nettorapportering i avsnitt 2.4, brutto.

Bevegelser på brukskonti i finansinstitusjoner viser både kundenes og finansinstitusjonenes aktivitet, jf. avsnitt 2.4. I forhold til finansinstitusjonenes inntjening og finansielle stilling gir netto kontantstrømmer tilstrekkelig informasjon for rammekreditter og innskudd ut fra en kostnad/nytte-betraktning, og disse tillates rapportert netto.

Omfanget av nedbetalingslån avspeiler finansinstitusjonenes aktivitet. Bruttotall for utbetalte nedbetalingslån, og tilbakebetaling på disse gir informasjon om finansinstitusjonenes konkurranseevne og sårbarhet for endringer i generell kredittetterspørsel. Ulik omløpshastighet på porteføljen av nedbetalingslån kan også forklare kostnadsforskjeller mellom finansinstitusjonene. Bruttoreportering for nedbetalingslån gir således relevant tilleggsinformasjon. Det kan imidlertid være knyttet betydelige kostnader til å fremskaffe den nødvendige informasjonen. Denne standard åpner derfor for nettorapportering av nedbetalingslån der nytten av bruttoreportering ikke kan forsvare kostnadene. Det oppfordres til praktiske mellomsøsninger dersom bruttoreportering kan gjennomføres for avgrensede deler av porteføljen, for eksempel boliglån. Relevante balansestørrelser bør i disse tilfellene gis som tilleggsopplysning slik at bl.a. omløpshastigheten kan beregnes. For andre finansinstitusjoner enn banker, vil vanlige nedbetalingslån og innskudd fra kunder oftest ikke komme inn under unntaket i avsnitt 2.4, slik at disse bør rapporteres brutto.

Finansinstitusjoners utlån til og fordringer på andre finansinstitusjoner kjennetegnes ofte ved stor omløpshastighet, korte løpetider og at oppgjør skjer ved avregninger mellom foretakene. Endringene i disse utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner kan derfor rapporteres netto i kontantstrømoppstillingen.

Utlån til kunder og investeringer i verdipapirer skaper avkastning for foretaket, og har felles trekk med investering i varige driftsmidler for andre foretak, og anses derfor som del av investeringsaktivitetene. Renter, provisjoner og utbytte følger prinsippene i avsnitt 2.6. Renter og provisjoner fra kunder bør spesifiseres særskilt. Kontantstrømmer relatert til opptak og nedbetaling av ansvarlig lånekapital, obligasjonsgjeld og egenkapital er del av finansieringsaktivitetene. Innlån fra kunder og andre er også å anse som en del av finansieringsaktivitetene, da dette er en alternativ måte for foretaket å bli tilført finansielle ressurser. Kostnadene for disse finansielle ressursene, dvs renter og utbytte, følger prinsippene i avsnitt 2.6. Renter og provisjoner tilknyttet innlån fra kunder bør spesifiseres særskilt.

I vedlegg II er det vist et eksempel på inndeling av kontantstrømoppstillingen for finansinstitusjoner (unntatt forsikringsforetak). Det er i eksemplet ikke skilt mellom banker eller andre finansinstitusjoner, da de forskjellige finansinstitusjonene bør tilpasse kontantstrømoppstillingen til eventuelt spesielle forhold for foretaket basert på de prinsippene som er skissert i standarden. Foretakene kan velge å innarbeide delsummer og tilleggsopplysninger for bedre å få frem hovedvirksomheten.

For banker kan det være aktuelt å skille mellom trading og bankvirksomhet. Informasjon om kontantstrømmer tilknyttet ulike aktiviteter kan eventuelt gjøres i note, for eksempel relatert til innlånsaktiviteter, utlånsaktiviteter, betalingsformidling og pengemarkedsaktiviteter.

For forsikringsforetak kan det være aktuelt å skille mellom liv- og skadeforsikring og mellom forsikringsrelaterte driftskostnader og kostnader i tilknytning til finansielle eiendeler mv. Eksempel for forsikringsforetak gis i vedlegg III.

2.17 Tilleggsopplysninger

Tilleggsopplysningene til kontantstrømoppstillingen kan enten gis i egne noter, eller inkluderes i de øvrige notene til regnskapet med henvisning fra kontantstrømoppstillingen til de aktuelle noter. De spesifikke krav til tilleggsopplysninger er omtalt under de relevante avsnitt i drøftelsen.

For foretak som ikke er børsnotert eller av stor allmenn interesse vil det være tilstrekkelig med lovens minimumskrav med hensyn til tilleggsopplysninger. Det bør likevel alltid gis en beskrivelse av klassifiseringen av kontanter og kontantekvivalenter, samt kvantifisering av ubenyttet del av kassekreditt eller andre trekkrettigheter, og omtale eventuelle restriksjoner på bruken, jf. avsnitt 2.2.

2.18 Norsk regnskapslovgivning

Årsregnskapet skal inneholde kontantstrømoppstilling, jf regnskapsloven § 3–2. Små foretak kan unnlate å utarbeide kontantstrømoppstilling.

Kontantstrømoppstillingen skal gi en oversikt over innbetalinger og utbetalinger og forklare likviditetsendringer, jf regnskapsloven § 6–4.

For hver post i kontantstrømoppstillingen skal det vises tilsvarende tall fra foregående regnskapsår. Tallene skal om nødvendig omarbeides for å bli sammenlignbare, med mindre annet følger av god regnskapsskikk, jf regnskapsloven § 6–6.

2.19 Utenlandske/internasjonale prinsipper

Opphevet.

2.20 Innføring

Det kan være betydelig arbeid forbundet med omarbeidelse av tidligere års kontantstrømoppstilling for de foretak som ønsker å innføre den anbefalte direkte modellen, eller for de foretak som ikke tidligere har utarbeidet kontantstrømoppstilling. Av praktiske hensyn kreves derfor ikke endrede sammenligningstall ved implementeringen av denne regnskapsstandard. Tidligere års kontantstrømoppstilling vises i separat note.

3. Standard

3.1 Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen skal presentere foretakets kontantstrømmer fordelt på operasjonelle -, investerings- og finansieringsaktiviteter for samme periode(r) som resultatregnskap og balanse med tilleggsinformasjon.

3.2 *Modell*

Denne standard likestiller anvendelse av den direkte og den indirekte modellen, men anbefaler den direkte modellen. Ved bruk av den direkte modellen må det gis en tilleggsoppstilling som avstemmer periodens resultat mot periodens netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter.

Like poster i kontantstrømoppstillingen og resultatregnskapet og/eller balansen skal ha sammenfallende definisjoner. Omregningsdifferanser på kontanter og kontantekvivalenter inkluderes som en avstemmingspost mot beholdningen av kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømoppstillingen.

Renter og mottatt utbytte klassifiseres som operasjonelle aktiviteter, mens konsernbidrag og betalt utbytte klassifiseres som finansieringsaktiviteter.

3.3 *Tilleggsopplysninger*

Det må gis opplysninger om:

- prinsippene for klassifisering av kontanter og kontantekvivalenter
- ubenyttet del av kassekreditt eller andre trekkrettigheter, og restriksjoner på bruken av disse
- kontanter og kontantekvivalenter som holdes av et foretak, og som det foreligger restriksjoner på bruken av, og/eller som ikke er tilgjengelige for konsernet
- hvert virksomhetsområdes driftskostnader, annet enn avskrivninger, som ikke har kontantstrømvirkning, dersom det ikke gis informasjon om kontantstrømmer fra virksomhetsområdene.
- investeringer som ikke har kontantstrømvirkning i perioden
- følgende ved kjøp og salg av andre foretak/virksomheter (samlet, kjøp og salg hver for seg):
- vederlaget fordelt på kontanter og ikke kontanter
- omløpsmidler, eksklusiv kontanter og kontantekvivalenter, anleggsmidler og gjeld
- kontanter og kontantekvivalenter

Ved bruk av den indirekte modellen må det opplyses om vesentlige avstemmingsposter under operasjonelle aktiviteter som ikke fremgår av endring i balanseverdier eller i noter til regnskapet.

For andre enn foretak av allmenn interesse kan tilleggsopplysninger begrenses til beskrivelse av klassifisering av kontanter og kontantekvivalenter, samt kvantifisering av ubenyttet del av kassekreditt eller andre trekkrettigheter, og omtale eventuelle restriksjoner på bruken.

3.4 *Innføring*

Det kreves ikke endring av sammenligningstall ved implementeringen av denne standarden.

VEDLEGG I**Den direkte modellen**

Nedenfor følger et prinsipielt eksempel for den direkte modellen, som kan følges så langt det passer for det enkelte foretak. Informasjon om sammenhengen mellom det regnskapsmessige resultat og kontantstrømmene dekkes ved en egen avstemming. Det enkelte foretak må vurdere å slå sammen enkelte linjer dersom det anses hensiktsmessig, eventuelt foreta ytterligere spesifikasjoner, innenfor de rammer standarden setter.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

innbetalinger fra salg av varer og tjenester

innbetalinger knyttet til royalty, kommisjoner o.l.

utbetalinger for varer og tjenester for videresalg og eget forbruk

utbetalinger til ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift, skattetrekk m.v.

innbetalinger av utbytte

innbetalinger av renter

utbetalinger av renter

utbetalinger av skatter og offentlige avgifter

innbetalinger ved salg av verdipapirer for kortsiktige handelsformål (trading)

utbetalinger ved kjøp av verdipapirer for kortsiktige handelsformål (trading)Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter¹⁾*Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter*

innbetalinger ved salg av varige driftsmidler

utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler

innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foretak

utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak

utbetalinger ved kjøp av andre investeringer

innbetalinger ved salg av andre investeringerNetto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter*Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter*

innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld

innbetalinger ved opptak av ny kortsiktig gjeld

utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld

utbetalinger ved nedbetaling av kortsiktig gjeld

netto endring i kassekreditt

innbetalinger av egenkapital

tilbakebetalinger av egenkapital

utbetalinger av utbytte

innbetalinger av aksjonærbidrag

innbetalinger av konsernbidrag

utbetalinger av konsernbidragNetto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteterEffekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter

Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter

Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse

Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt*1) Avstemming*

resultat før skattekostnad

periodens betalte skatt

tap/gevinst ved salg av anleggsmidler

ordinære avskrivninger

nedskrivning anleggsmidler

endring i varelager

endring i kundefordringer

endring i leverandørgjeld

Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger

effekt av valutakursendringer

poster klassifisert som investerings- eller finansieringsaktiviteter

endring i andre tidsavgrensingsposter

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter

Den indirekte modellen

Den indirekte modellen kan settes opp slik at netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter finnes som vist i avstemmingsnoten til den direkte modellen, og at en ellers følger den direkte modellen.

VEDLEGG II

Finansinstitusjoner (unntatt forsikringsforetak)

Kontantstrømoppstillingen for finansinstitusjoner (unntatt forsikringsforetak) anbefales presentert i henhold til nedenstående prinsipielle oppstilling for den direkte modellen. Den enkelte finansinstitusjon må vurdere å slå sammen enkelte linjer dersom det anses hensiktsmessig, eventuelt foreta ytterligere spesifisering innenfor de rammer standarden setter.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

renteinnbetalinger, provisjonsinnbetalinger og gebyrer fra kunder
 renteutbetalinger, provisjonsutbetalinger og gebyrer til kunder
 utbetalinger av renter på andre lån
 innbetalinger av renter på andre utlån
 innbetalinger av utbytte
 utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester
 utbetalinger til ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift, skattetrekk m.v.
 utbetalinger av skatter og offentlige avgifter
 innbetalinger ved salg av verdipapirer for kortsiktige handelsformål(trading)
utbetalinger ved kjøp av verdipapirer for kortsiktige handelsformål(trading)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter¹⁾

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

utbetalinger på utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner *
 innbetalinger på utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner *
 innbetalinger på tidligere avskrevne fordringer^A
 utbetalinger av nedbetalingslån til kunder*^B
 innbetalinger på nedbetalingslån til kunder*^B
 endring i benyttede rammekreditter
 innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foretak
 utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak
 utbetalinger for kjøp av andre verdipapirer med kort løpetid*
 innbetalinger for salg av andre verdipapirer med kort løpetid*
 innbetalinger ved salg av verdipapirer, eiendommer mv.^C
 utbetalinger ved kjøp av verdipapirer, eiendommer mv.^C
 innbetalinger ved salg av driftsmidler mv.
utbetalinger ved kjøp av driftsmidler mv.
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

innbetalinger av innskudd fra kunder*
 utbetalinger på innskudd fra kunder*
 innbetalinger av innskudd fra Norges Bank og andre finansinstitusjoner*
 utbetalinger på innskudd fra Norges Bank og andre finansinstitusjoner*
 innbetalinger av ansvarlig lånekapital
 utbetalinger ved tilbakebetalinger av ansvarlig lånekapital
 innbetalinger ved utstedelse av obligasjonsgjeld
 utbetalinger ved tilbakebetalinger av obligasjonsgjeld
 innbetalinger ved utstedelse av aksjekapital/preferansekapital
 utbetalinger ved tilbakebetalinger av aksjekapital/preferansekapital

utbetalinger av utbytte
innbetalinger av konsernbidrag
utbetalinger av konsernbidrag
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

Netto kontantstrøm for perioden

Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter

Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse^D

Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt^D

1) Avstemming

resultat før skattekostnad
periodens betalte skatt
tap/gevinst ved salg av anleggsmidler
ordinære avskrivninger
nedskrivning anleggsmidler
andre ikke-kontantposter
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger
effekt av valutakursendringer
poster klassifisert som investerings- eller finansieringsaktivitet
endring i andre tidsavgrensingsposter
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter

* Kan presenteres netto, jf. avsnitt 2.16.

A Renteelementet skilles ut og klassifiseres som en del av de operasjonelle aktivitetene, dersom vesentlig.

B Nettorapporteringen er begrenset til det opprinnelige utlånet og avdrag på hovedstolen. For eksempel kan overtagelse av låneporteføljer ikke rapporteres netto.

C Kan spesifiseres på vesentlige poster, f. eks. aksjer og obligasjoner

D Kan kvantifisere likviditetskravet uttrykt i kroner.

VEDLEGG III**Forsikringsforetak**

De generelle prinsippene som skissert i standarden gjelder også for forsikringsforetak. Kontantstrømoppstillingen for forsikringsforetak anbefales presentert i henhold til nedenstående prinsipielle oppstilling for den direkte modellen. Terminologi må tilpasses i forhold til hvorvidt foretakets virksomhet er skadeforsikring, livsforsikring mv. Det enkelte forsikringsforetak må vurdere å slå sammen enkelte linjer dersom det anses hensiktsmessig, eventuelt foreta ytterligere spesifisering innenfor de rammer standarden setter.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

innbetalte premier direkte forsikring
 innbetalte premier mottatt gjenforsikring
 utbetalte gjenforsikringspremier
 utbetalte erstatninger og forsikringsytelser direkte forsikring
 utbetalte erstatninger og forsikringsytelser for mottatt gjenforsikring
 innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser
 innbetalinger ved flytting
 utbetalinger ved flytting
 utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester
 utbetalinger til ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift m.v.
 utbetalinger av renter
 innbetalinger av renter
 innbetalinger av utbytte
 utbetalinger av skatter og offentlige avgifter
 innbetalinger vedrørende verdipapirer for kortsiktige handelsformål
utbetalinger vedrørende verdipapirer for kortsiktige handelsformål
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter ¹⁾

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

utbetalinger av lån til kunder mv
 innbetalinger på lån til kunder mv
 innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre selskaper
 utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre selskaper
 innbetalinger ved salg av obligasjoner
 utbetalinger ved kjøp av obligasjoner
 innbetalinger ved salg av sertifikater
 utbetalinger ved kjøp av sertifikater
 innbetalinger ved salg av eiendom
 utbetalinger ved kjøp av eiendom
 utbetalinger for kjøp av andre verdipapirer med kort løpetid*
 innbetalinger for salg av andre verdipapirer med kort løpetid*
 innbetalinger ved salg av driftsmidler mv.
utbetalinger ved kjøp av driftsmidler mv.
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

innbetalinger av ansvarlig lånekapital
utbetalinger ved tilbakebetalinger av ansvarlig lånekapital
innbetalinger ved utstedelse av obligasjonsgjeld
utbetalinger ved tilbakebetalinger av obligasjonsgjeld
innbetalinger ved utstedelse av aksjekapital/preferansekapital
utbetalinger ved tilbakebetalinger av aksjekapital/preferansekapital
utbetalinger av utbytte
innbetalinger av konsernbidrag
utbetalinger av konsernbidrag
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

Netto kontantstrøm for periodenEffekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter

Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse

Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt*1) Avstemming*

resultat før skattekostnad
periodens betalte skatt
tap/gevinst ved salg av anleggsmidler
ordinære avskrivninger
nedskrivning anleggsmidler
andre ikke-kontantposter
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger
effekt av valutakursendringer
poster klassifisert som investerings- eller finansieringsaktivitet
endring i andre tidsavgrensingsposter
netto kontantstrøm fra årets operasjonelle aktivitet

* Kan presenteres netto, jf. avsnitt 2.16.